

ook voor andere vreemdelingen gegeven, waarbij het onderricht voor de Hongaren inplaats van 6, 8 maanden duurde.

Deze lessen zijn een mislukking gebleken.

Als reden voor deze mislukking kunnen worden genoemd:

1) dat deze groep, veel minder dan elders in Nederland geplaatste vluchtelingen het aanleren van de taal als een noodzaak voelt, omdat zij

- afgezonderd van de Nederlandse arbeiders, in gezellenhuizen leven;

- ook gedurende de arbeid meestal bij elkaar blijven; deze samenwerking is niet alleen voor de werkgever, maar ook voor de vluchteling materieel gunstig, omdat hij door de onderling bestaande werkmethodes vlugger en gemakkelijker werkt;

- zowel in de gezellenhuizen als op het werk steeds een tolk ter beschikking staat.

2) als Hongaarse Octoberrevolutie-vluchtelingen met speciale moeilijkheden te kampen hebben.

Anders dan oud-emigranten, verlieten zij hun land ondoordacht en overijld. Nadat zij - zelf overwegend arbeiders en boeren zijnde - in opstand waren gekomen tegen een z.g. socialistische regering van boeren en arbeiders.

Deze omstandigheden betekenen voor velen onder hen een zware geestelijke belasting.

Deze, meestal jongere mensen, spreken een taal, welke met geen andere Europese taal verwant is, terwijl zij - wederom anders dan bij oude emigranten - door hun opleiding geen enkel begrip van de andere Westeuropese talen hebben gekregen.

Opmerkelijk is echter, dat elders in Nederland een groot deel der vluchtelingen en ook in de mijnstreek circa 60 personen de taal wel goed hebben aangeleerd.

Dit duidt erop, dat de sub 2) genoemde moeilijkheden niet doorslaggevend zijn en het taalvermogen na circa 1½ jaar als symptoom voor de integratie nog worden aangemerkt.

In de mijnstreek blijft ter nadere verklaring de omstandigheid, dat meer dan 75% der Hongaarse mijnwerkers vrijwel geen vorderingen heeft gemaakt.

Wellicht is de veronderstelling gewettigd, dat voor deze mijnwerkers de obstakels te groot zijn geweest, dan dat zij deze op eigen kracht hebben kunnen overwinnen, zodat te hunnen behoeve nadere voorzieningen dienen te worden getroffen.

Punt 2. - Relaties met Nederlanders.

De moeilijkheden hiervoor genoemd met betrekking tot het aanleren van de taal, gelden a fortiori als beletsel voor het leggen van contacten met Nederlanders.

In de mijnstreek bestaan deze contacten dan ook slechts in zeer geringe mate. De Hongaarse mijnwerkers in de gezellenhuizen leven als het ware buiten de gewone maatschappij en hebben door hun werk en levensomstandigheden weinig mogelijkheden om met Nederlanders in aanraking te komen.

Ook hier mist men derhalve een der voorwaarden voor de integratie.

Punt 3. - De levens- e.o. wereldbeschouwing.

Hiervoor is als een der kenmerken van integratie genoemd: enig begrip van en inleving in het westerse cultuurpatroon.

Wat dit punt betreft, kan o.a. verwezen worden naar de uiteenzettingen van Pater Radanyi, die de nadruk legt op "datgene wat van

huis uit is meegebracht". De hierbedoelde uitsen-zettingen behoeven enige toevoeging.

Onder de jeugd, die volkomen anti-religieus is opgevoed, is van een opbloesien van de onderdrukte religieuze gevoelens geen sprake. Het vraagpunt voor de jongere vluchtelingen is: communisme of een andere levens- of wereldbeschouwing, welke dan ook.

Onder de geweldige druk van het communisme zijn alle bevolkingsgroepen: Christenen van verschillende kerken, Joden, Deïsten, Humanisten etc. door zuiver menselijke solidariteit in de weerstand tegen het communisme sterk met elkaar verbonden. Symptomatisch hiervoor is, dat - geheel onverwachts - bij de October-revolutie het sinds eeuwen in Hongarije bestaande anti-semitisme niet op de voorgrond is getreden.

Dit verbonden-zijn leeft in iedere vluchteling en hun aantal is - gelijk de revolutie heeft doen zien - enorm groot. Helaas staan zij volkomen los van elkaar, daar een zich organiseren praktisch onmogelijk is tengevolge van de geraffineerde terreur-methoden van de minderheid welke met steun van de bezettingstroepen de macht in handen heeft.

De vluchtelingen hebben dus twee goede principes meegebracht: een absoluut verwerpen van het communisme als levensbeschouwing omdat dit inhumain is en een behoefte aan solidariteit, aan echte menselijkheid.

Dit zijn gunstige factoren om de westerse levensbeschouwing te benaderen, deze te begrijpen en zich hieraan systematisch aan te passen.

Toen zij hier kwamen met de hiervoor geschetste instelling, werden zij echter ontvangen door een wereld, die voor hen volledig onbekend was en over het algemeen, althans voor Hongaren in de mijnstreek, onbekend is gebleven.

Zij werden ontvangen met de vraag tot welk kerkgenootschap zij behoorden en zij werden al naar gelang hun antwoord "gecatalogiseerd".

In het Westen heeft men echter niet geweten, dat deze, hier zoveel gewicht in de schaal leggende vraag, voor de vluchteling een absoluut "weltevreemde" vraag was. Zij zagen er in een poging om hun onderlinge solidariteit te doorbreken en deze "inmenging" wijzen zij af.

De vluchtelingen bezoeken buitenkerkelijke bijeenkomsten van de verschillende kerken, niet vanwege het behoren tot deze of gene kerk, maar op grond van bestaande vriendschappelijke verhoudingen in de groep.

De confrontatie met het op zuilen opgebouwde nederlandse maatschappelijke werk is een factor, welke in de gegeven situatie het integratieproces extra moeilijk maakt, en indien niet door samenwerking aangepast aan de noden van de vluchtelingen, een desintegrerende uitwerking kan hebben.

Op religieus terrein zullen slechts geestelijke verzorgers, toegerust met zeer veel begrip, opbouwend werk kunnen verrichten.

Punt 4. - Werk op het niveau van Nederlandse arbeiders.

In vergelijking met Nederlandse- of andere vreemdelingen-arbeiders zijn de werkmogelijkheden van de geënquêteerde Hongaarse groep bevredigend. Dit werd door de werkgevers bevestigd. Zelfs de vluchtelingen, wier gedrag buiten de mijn te wensen overlaat,

werken